

A man with glasses and a dark jacket stands in a forest, leaning on a tall wooden structure made of horizontal slats. The structure is designed to protect young trees from deer or other animals. The forest floor is covered in green undergrowth, and tall trees are visible in the background.

Boomkokers verschuiven van vraatbescherming naar groeisysteem

Microklimaat, arbeid en duurzaamheid bepalen de nieuwe generatie boombescherming

Wie jonge bomen aanplant, denkt meestal als eerste aan bescherming tegen vraatschade van edelherten en hazen. Maar volgens Henk Huijsman van Laxsjon Plants doet een moderne boomkoker inmiddels veel meer dan alleen beschermen. 'Mensen denken nog vaak: zo'n koker is alleen tegen vraat,' zegt hij terwijl hij verschillende systemen laat zien. 'Maar uiteindelijk draait het om de ontwikkeling van die jonge boom. Dat microklimaat dat je rond die plant creëert, dat is eigenlijk minstens zo belangrijk geworden.' Daarnaast is concurrentie door de omliggende vegetatie bewezen minder.

Auteur: Huub Snijders

Laxsjon Plants, bekend van bos- en haagplantsoen, bomen en autochtoon plantmateriaal, kwam enkele jaren geleden min of meer vanzelf in de markt van boombescherming terecht. 'Heel veel landgoederen, bosgroepen en overheden kwamen bij ons voor plantmateriaal,' vertelt Huijsman. 'Maar vervolgens kwam automatisch de vraag: hoe beschermen we dat jonge plantgoed? Toen zijn we daarin meegegaan. Eerst met bestaande systemen en later steeds meer met eigen doorontwikkeling.'

Volgens Huijsman verandert de rol van boombescherming momenteel snel. 'Vroeger was het echt een bijproduct. Nu wordt het steeds meer onderdeel van het totale plan. Mensen willen gewoon alles geregeld hebben: plantgoed, boompalen, bescherming, het complete pakket.'

Het belang van microklimaat

Voor het effect van een boomkoker op het klimaat rond de jonge boom krijgt volgens Huijsman nog te weinig aandacht. Hij wijst naar

een gesloten houten boomkoker met ventilatiegaten. 'Kijk, volgende week wordt het misschien 25 of 30 graden,' zegt hij. 'Die bomen zijn net uitgelopen, zitten volop in het blad. Dan ontstaat in zo'n koker condensvorming. Dat vocht druipt langs de binnenkant naar beneden en zo creëert die plant eigenlijk zijn eigen vochtvoorziening.'

Volgens hem is dat effect vooral zichtbaar tijdens droge periodes. 'We hebben hier vlakbij een proefproject. Zet dezelfde soort eens zonder koker neer en daarnaast eentje mét koker. Vooral in droge perioden zie je enorme verschillen. Zo'n boom blijft gewoon veel beter doorgroeien en er is minder uitval.'

Daarbij draait het volgens hem om de juiste balans tussen beschutting en ventilatie. 'Die gaten zitten er natuurlijk niet zomaar in,' aldus Huijsman. 'Dat zijn ventilatiegaten. Daardoor kan er wind doorheen en voorkom je schimmelvorming of broei. Dat systeem moet ademen.'

Volgens Huijsman zijn juist die ventilatieopeningen belangrijk om de voordelen van een microklimaat te combineren met een gezonde ontwikkeling van de boom. 'Mensen denken soms: als daar vocht in blijft hangen, krijg je schimmel. Maar dat gebeurt dus niet. Juist door die ventilatie blijft het systeem gezond.'

Niet iedere boom vraagt hetzelfde systeem

Tijdens het gesprek benadrukt Huijsman meerdere keren dat niet iedere boom of struik dezelfde bescherming nodig heeft. 'Je hebt echte boomvormers zoals eik of berk,' zegt hij. 'Die willen eigenlijk gewoon omhoog. Daar werkt een gesloten systeem met microklimaat heel goed voor.'

Bij meer struikvormende soorten ligt dat volgens hem anders. 'Dan kun je juist beter een meer open plantskeletkoker gebruiken. Die zijtakken mogen best naar buiten groeien. Als die buitenkant een beetje wordt afgevreten, is dat niet zo erg. Als die stam maar beschermd blijft.' Daar zit volgens hem uiteindelijk de grootste

kwetsbaarheid: 'Als een bok met zijn gewei langs die stam gaat, dan wordt de bast dusdanig beschadigd dat deze plant niet meer geschikt is voor houtproductie. De kans dat de jonge plant overleeft is aanzienlijk minder. Dan is het gewoon klaar.'

Van kunststof naar hout

Opvallend is dat de verschuiving van kunststof naar hout volgens Huijsman momenteel hard gaat. 'Het publiek accepteert plastic in het bos steeds minder,' zegt hij. 'Dat merken wij echt.'

Volgens hem loopt Duitsland daarin voor op Nederland. 'Daar zie je dat kunststof steeds verder wordt teruggedrongen. Zelfs biologisch afbreekbare systemen waar nog een percentage plastic in zit, liggen daar onder vuur.'

Dat verklaart volgens Huijsman ook de snelle belangstelling voor houten alternatieven. 'Die houten systemen ogen natuurlijker, passen beter in het landschap en zijn biologisch afbreekbaar. Maar uiteindelijk moet het natuurlijk ook gewoon goed functioneren. Dat blijft de basis.'

Arbeid wordt steeds belangrijker

Naast duurzaamheid speelt ook arbeid een steeds grotere rol, ziet Huijsman. Hij wijst daarbij vooral op de meer open plantskeletkokers. 'Arbeidstechnisch is dit gewoon veel eenvoudiger dan traditionele systemen,' zegt hij. 'Bij een traditionele kunststofkoker moet je paaltjes slaan, alles bevestigen en later ook weer verwijderen. Bij dit systeem sla je hem in de grond en je bent klaar.'

Juist dat aspect wordt steeds belangrijker bij bos- en natuurprojecten. 'Mensen onderschatten hoeveel arbeid er uiteindelijk in zo'n kunststof systeem gaat zitten. Niet alleen het plaatsen, maar ook het verwijderen achteraf.'

En daarmee raakt boombescherming volgens hem aan een veel bredere ontwikkeling. 'Inboeten is duurder dan beschermen,' zegt hij. 'Dat besef groeit steeds meer.'

'Inboeten is duurder dan beschermen. Dat besef groeit steeds meer'

